

ELS LLIBRES I LES COSES

IGNASI ARAGAY

Amors, poesia i aventures a la València del segle XV

WIKIPEDIA

A finals del segle XV València, amb 40.000 habitants, era una de les ciutats més poblades i dinàmiques d'Europa. Roma en tenia aleshores 50.000. I Nàpols, 20.000. Aquestes tres ciutats conformen el triangle on transcorren les passions del cor i les aventures de la novel·la d'Antònia Carré-Pons *És l'amor que mou el cel i les estrelles* (Metèora), un text de ficció que gira al voltant de la conservació del manuscrit de l'*Espill* del metge valencià Jaume Roig. Doctora en filologia catalana i medievalista, Carré-Pons és autora d'una edició crítica de l'*Espill*.

Seguint la màxima aristotèlica que diu que rere els fets hi ha causalitats i no casualitats, Carré-Pons es posa a reconstruir la vida del manuscrit de Roig conservat a la Biblioteca Vaticana, fundada a finals del segle XV, quan passen els fets narrats, pel papa Sixt IV. Tal com ens adverteix l'autora, allà on no arriba l'erudició –és a dir, la memòria i la raó–, ella hi deixa volar la imaginació. Al llibre hi conviuen personatges històrics coneguts amb altres de més anònims, però també aquests tenen un ancoratge en els papers antics.

Com llavors, com ara i com sempre, a tots els saceja l'amor, la mort, els diners, la felicitat i l'infortuni. I com que són gent de lletres, a ells i als lectors ens acompanyen, a més de l'*Espill*, un plausible ventall de cites o referències que van d'Ausiàs March i Corella a Ciceró, Horaci o

ANTÒNIA CARRÉ-PONS HA CONSTRUÏT UNA TRAMA D'INTRIGA I DE LITERATURA DINS LA LITERATURA

Epicur, entre molts altres. Literatura dins la literatura. Històries dins la història. Ficció i realitat.

És una novel·la que es pot situar en el gènere històric i d'aventures, amb tots els ingredients per conquerir el gran públic. Ben construïda, ben amanida d'intriga i passions. L'autora sap molt bé de què parla i

què busca, s'estima els seus personatges, en especial els joves enamorats –Guerau i Estefania, Galeotto i Isabella–, sap fer-los passar perills –viatges per mar, la pesta assassina–, i sap recrear-se tendrament en el seu creixement com a amants, un creixement que va de la mà de tota la saviesa literària acumulada, de Beatriu i el Dant, de Laura i Petrarca, de Fiammeta i Boccaccio.

Així doncs, com els seus personatges, que al capdavant troben l'anelhada mitja taronja, el destí d'aquesta novel·la perfumada és trobar un lector enamoratís que es deixi transportar. ♦♦

UN TAST DE CATALÀ

ALBERT PLA NUALART

No ha concretat quants es/se'n van vendre aquí

La trampa de Volkswagen ens posa en safata un apassionant trilema sintàctic. En la frase del títol –en diré la frase (1)–, *l'en* –que representa *cotxes*– és opcional, obligatori o sobrer? Algun lector, obsedit amb raó per la creixent i preocupant apronòmia del català, potser el veu obligatori; sense *en* la frase (1) li fa mal a l'orella. A mi no me'n fa i miraré de demostrar, amb arguments gramaticals, que a (1) *l'en* és opcional.

D'entrada analitzem dues frases més, sempre amb Volkswagen com a subjecte i *quants* fent referència a una quantitat de cotxes: (2) “No ha concretat quants (en) va vendre aquí” i (3) “No ha concretat quants (en) tenen el motor manipulats”. La intuïció ens diu ben clar que a (2) *l'en* és obligatori i a (3) sobrer. Per què?

La clau del misteri és el paper sintàctic de *quants* en cada frase. A (2) és l'OD de *va vendre* (Volkswagen n'és el subjecte); i a (3) és el subjecte de *tenen*. I la gramàtica diu que –quan elidim el nom que va amb un quantitatiu (en lloc de dir *quants cotxes* diem *quants*)– si *quants* és l'OD, com passa a (2), l'elisió comporta l'aparició d'un *en*; però si és el subjecte, com passa a (3), *l'en* és agramatical.

Què passa a (1)? A (1) tenim una construcció sintàctica anomenada passiva reflexa, com la dels cartells

OBSEDITS PER LA CREIXENT APRONÒMIA PODEM TROBAR NECESSARI UN PRONOM QUE ÉS OPCIONAL

“Es lloguen pisos”, en què *pisos* –o *quants (cotxes)*– és a mig camí entre l'OD i el subjecte. Per decidir què és pot ser determinant la posició respecte al seu verb. Per això diem “Molts es lloguen de seguida”, però “Se'n lloguen molts de seguida”.

Però a (1) *quants* és preverbal per força: encapçala una interrogativa indirecta. No seria gramatical “No ha concretat se'n van vendre quants”. Això fa que la seva posició no determini res i tant pugui ser subjecte com OD. Per això a (1) *l'en* és opcional.

La passiva reflexa fa que verbs transitius, com *vendre* o *llogar*, es comportin igual que els anomenats *ergatius*, com *venir* o *arribar* i, per aquesta raó, *l'en* també és opcional a (4) “No sap quants (en) vénen”, obligatori a (5) “Demà en vénen molts” i sobrer a (6) “Molts vénen demà”. ♦♦

ELS MÉS VENUTS

CATALÀ

FICCIÓ

[1] La maledicció dels...

RAFAEL NADAL
Columna
404 pàgines i 20,50 € 3/4

[2] Wonder

RJ. PALACIO
La Campana
420 pàgines i 14 € 1/157

[3] La noia del tren

PAULA HAWKINS
La Campana
464 pàgines i 19,50 € 5/17

[4] El que no et mata...

DAVID LAGERCRANTZ
Columna
656 pàgines i 22,50 € 2/5

[5] Bearn o la sala de...

LLORENÇ VILLALONGA
Labutxaca
352 pàgines i 9,95 € 4/119

NO-FICCIÓ

[1] Història mínima...

JORDI CANAL
Turner
300 pàgines i 14,90 € 4/5

[2] Let Catalonia vote

RAMON TREMOSA
Rosa dels Vents
292 pàgines i 16 € 2/4

[3] Sucs verds

CARLA ZAPLANA
Cossetània
128 pàgines i 12,90 € 6/35

[4] És l'hora dels adéus?

XAVIER SALA I MARTÍN
Rosa dels Vents
224 pàgines i 16,90 € 5/56

[5] Córrer per ser lliure

NÚRIA PICAS
Columna
250 pàgines i 18 € 1/4

CASTELLÀ

FICCIÓ

[1] Lo que no te mata...

DAVID LAGERCRANTZ
Destino
650 pàgines i 22,50 € 1/5

[2] La chica del tren

PAULA HAWKINS
Planeta
400 pàgines i 19,50 € 2/17

[3] Último verano de...

JORGE JAVIER VÁZQUEZ
Planeta
650 pàgines i 17,90 € -/1

[4] Grey

E.L. JAMES
Grijalbo
650 pàgines i 17,90 € 3/5

[5] El caballero de los...

G.R.R. MARTIN
Gigamesh
228 pàgines i 15 € 4/4

NO-FICCIÓ

[1] Las cuentas y los...

JOSEP BORRELL / JOAN LLORACH
Libros de la Catarata
144 pàgines i 15 € 1/4

[2] Queríamos tanto a Luis

ERNESTO EKAIZER
Temas de Hoy
376 pàgines i 19,90 € -/2

[3] Historia mínima de...

JORDI CANAL
Turner
300 pàgines i 14 € 2/4

[4] MasterChef junior

VARIOS AUTORES
Temas de Hoy
204 pàgines i 21,60 € 5/44

[5] Destroza este diario

KERI SMITH
Paidós
224 pàgines i 9,95 € 6/119

Rànquing setmanal
Dades facilitades per Libred